

Cauza C-722/22**Cerere de decizie preliminară****Data depunerii:**

24 noiembrie 2022

Instanța de trimitere:

Sofiyski gradski sad (Bulgaria)

Data deciziei de trimitere:

22 noiembrie 2022

ORDONANȚĂ*[omissis]*Sofiyski gradski sad [Tribunalul Orașului Sofia], camera penală *[omissis]**[omissis]*

Procedură desfășurată în conformitate cu articolul 485 și următoarele din NPK [Nakazatelno-protsesualen kodeks (Codul de procedură penală)] și cu articolul 267 al doilea paragraf TFUE

- 1 Potrivit interpretării Varhoven kasatsionen sad [Curtea Supremă de Casație, Bulgaria], dreptul național se opune confiscării unui autovehicul care a fost folosit de un grup infracțional organizat pentru transportul de produse accizabile fără timbru. Totodată, se poate porni de la premisa că acesta reprezintă un instrument al infracțiunii în sensul dreptului Uniunii, în acest caz impunându-se examinarea de către instanță a necesității confiscării.
- 2 În aceste condiții, este necesară o cerere de decizie preliminară. Pentru motivele de mai sus, dă următoarea

ORDONANȚĂ

ADRESEAZĂ Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarea cerere de decizie preliminară:

3 Întrebările preliminare

Articolul 2 coroborat cu articolul 1 a treia liniuță din Decizia-cadru 2005/212 se opune interpretării unei legi naționale în sensul că nu trebuie să se dispună confiscarea ca instrument al infracțiunii a unui vehicul de transport mărfuri - autotractor și remorcă - folosit de membrii unui grup infracțional organizat pentru deținerea și transportul în cantități mari al unor produse accizabile (țigări) fără timbru?

4 Dreptul Uniunii

Decizia-cadru 2005/212/JAI a Consiliului din 24 februarie 2005 privind confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor având legătură cu infracțiunea (JO L 68/49 din 10 iulie 2012, Ediție specială, 19/vol. 07, p. 147, denumită în continuare „Decizia-cadru 2005/212”)

Dreptul național

- 5 Codul penal (denumit în continuare „NK”), [omissis], în versiunea în vigoare la momentul săvârșirii faptei, DV [Buletinul oficial] nr. 60/11

Legea privind accizele și antrepozitele fiscale [omissis] (denumită în continuare „ZADS”)

Decizia interpretativă nr. 2 din 18 decembrie 2013 a VKS [Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație)] [omissis] (denumită în continuare „Decizia interpretativă 2/13”)

- 6 Potrivit articolului 321 alineatul (3) punctul 2 coroborat cu articolul 321 alineatul (2) NK, participarea la un grup infracțional organizat în scopul îmbogățirii se pedepsește cu închisoarea de la trei la zece ani.

Potrivit articolului 234 alineatul (2) punctul 3 coroborat cu articolul 234 alineatul (1) NK, deținerea de produse accizabile fără timbru, în cazul în care legea prevede un asemenea timbru, atunci când obiectul infracțiunii reprezintă cantități mari, se pedepsește cu „închisoarea” de la doi la opt ani, precum și cu „interzicerea dreptului de a exercita anumite profesii sau activități”.

Potrivit articolului 2 punctul 2 ZADS, produsele din tutun sunt supuse accizelor. Potrivit articolului 11 ZADS, țigările sunt produse din tutun. Potrivit articolului 4 punctul 7 ZADS, plata accizelor datorate are loc prin achiziționarea unui timbru. Timbrul este aplicat pe produsele accizabile, articolul 20 alineatul (2) punctul 6 și articolul 64 ZADS

Rezultă că țigările sunt produse accizabile, pentru a căror deținere e necesară aplicarea pe acestea a unui timbru.

- 7 Potrivit articolului 53 alineatul (1) litera a NK, se confiscă în favoarea statului bunurile unei persoane care au fost folosite ca instrument pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni. Dispoziția legală are următorul conținut:

„Articolul 53 alineatul (1): independent de răspunderea penală, se confiscă în favoarea statului:

a) bunurile care aparțin făptuitorului și care au fost destinate să fie utilizate sau au fost utilizate pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni.”

În conformitate cu dreptul și cu jurisprudența națională, autovehiculul folosit pentru săvârșirea unei infracțiuni este considerat, de regulă, instrument.

- 8 Potrivit doctrinei juridice naționale, produsele accizabile fără timbru, conform articolului 234 alineatul (1) NK, constituie obiectul infracțiunii. Infracțiunea se consumă prin exercitarea stăpânirii în fapt a produselor.

În jurisprudență, s-a ridicat problema dacă autovehiculele folosite pentru transportul și păstrarea acestor produse sunt sau nu sunt instrumente, așa încât să trebuiască să fie confiscate de la persoana recunoscută vinovată.

În Decizia interpretativă 2/13, Curtea Supremă de Casație a stabilit că în cazurile în care produsele fără timbru, care constituie obiectul infracțiunii conform articolului 234 NK, au fost găsite într-un vehicul, acesta nu este un instrument al infracțiunii. Prin urmare, acesta nu poate fi confiscat ca instrument în temeiul articolului 53 alineatul (1) litera a NK.

Motivarea rezidă în concepția că acțiunea incriminată constă în „deținerea” produselor accizabile fără timbru, care „se exercită indiferent de locul unde se găsesc bunurile”, „indiferent de locul și de modul în care sunt depozitate, păstrate etc.”.

Curtea Supremă de Casație a decis că „în cazul în care deținerea se exercită prin intervenția asupra obiectului infracțiunii, vehiculul sau mijlocul de transport în care au fost găsite produsele accizabile fără timbru trebuie să fie considerat ca fiind doar locul în care se exercită stăpânirea în fapt a produselor”.

Curtea Supremă de Casație a desprins următoarea concluzie:

„Vehiculul sau mijlocul de transport în care sunt găsite produsele accizabile fără timbru, obiectul infracțiunii conform articolului 234 NK, nu este supus confiscării în temeiul articolului 53 alineatul (1) litera a NK.”

Situația de fapt

- 9 Pornind de la niște hotărâri judecătorești definitive - [Confirmarea] un[ui] acord [încheiat cu parchetul] din 12 martie 2015 și o hotărâre penală din 23 iunie 2016 a instanței de trimitere, modificată de Apelativen spetsializiran nakazatelen sad [Curtea de Apel Penală Specializată] prin hotărârea din 13 aprilie 2018, modificată la rândul său de Curtea Supremă de Casație prin hotărârea din 8 octombrie 2018 - se reține următoarea situație de fapt, pertinentă pentru cererea de decizie preliminară:

1) AP, BP, OP și PG au participat în perioada august 2011-iunie 2012 la un grup infracțional organizat, al cărui scop era îmbogățirea prin săvârșirea unor infracțiuni dintre cele prevăzute la articolul 234 NK (și anume deținerea de țigări fără timbru), ceea ce reprezintă o infracțiune în sensul articolului 321 NK. Pentru această faptă, AP a fost condamnat la „pedeapsa închisorii” de trei ani, BP și OP au fost condamnați la „pedeapsa închisorii” de un an, iar PG a fost condamnat la „pedeapsa închisorii” de șase luni; AP, BP și OP au fost condamnați cu suspendare.

2) Acest grup infracțional organizat a transportat, în a doua jumătate a lunii august 2011, țigări fără timbru din Grecia în Bulgaria, folosind în acest scop un vehicul compus dintr-un autotractor marca Scania [*omissis*], aflat în proprietatea lui OP, și o remorcă [*omissis*], care a fost cumpărată în fapt de OP la 10 august 2011.

La 19 august 2011, pe ruta dintre Atena și Salonic, autotractorul, în a cărei remorcă au fost încărcate țigările fără timbru, a suferit o avarie. Astfel, AP, BP și GB au cumpărat de la o persoană fizică din Bulgaria la 20 august 2011 un autotractor de ocazie marca MAN [*omissis*], au plătit prețul în numerar; au preluat imediat posesia asupra autotractorului; l-au predat lui OP, care a plecat cu el spre Grecia la 21 august 2011. Acolo, a montat pe noul autotractor remorca încărcată cu țigări fără timbru (313 500 de pachete de țigări în valoare de 2,348 milioane de leve bulgare [BGN], ceea ce corespunde aproximativ a 1,2 milioane de euro).

Apoi, OP a plecat, la 23 august 2011, cu camionul spre Varna, Bulgaria, unde țigările au fost descărcate într-un depozit. Țigările au fost sechestrate de poliție la 24 august 2011.

Pentru această faptă, AP a fost condamnat la pedeapsa închisorii de un an și unsprezece luni, BP și OP au fost condamnați la pedeapsa închisorii de un an, iar GB a fost condamnat la pedeapsa închisorii de patru ani; AP, BP și OP au fost condamnați cu suspendare.

3) În contextul acordului [încheiat cu parchetul] încuviințat [de instanță], având ca obiect o altă faptă, autotractorul marca Scania [*omissis*] a fost confiscat în favoarea statului.

Instanța de trimitere a verificat din oficiu că trebuie să se pronunțe cu privire la confiscarea remorcii [*omissis*] și a autotractorului marca MAN [*omissis*] (acesta din urmă nu a fost sechestrat în cursul urmăririi penale).

10 Următoarea situație de fapt suplimentară nu are legătură directă cu întrebarea preliminară:

Remorca [*omissis*] a fost dobândită prin cumpărare de OP la 10 august 2011, când a plătit prețul vânzării și a preluat numai decît remorca; oficial, nu a fost însă

încheiat niciun contract de vânzare în formă autentică notarială. Din această cauză, din punct de vedere formal nu s-a produs transferul proprietății¹.

Autotractorul marca MAN [*omissis*] a fost cumpărat de AP, BP și GB la 20 august 2011, care au plătit persoanei fizice (menționate mai sus) prețul integral al vânzării, dobândind astfel posesia asupra acestuia. După sechestrarea țigărilor la 24 august 2011, prin contractul de vânzare încheiat în formă scrisă la 29 august 2011 și autentificat de notar, proprietatea asupra autotractorului a fost transferată de la persoana fizică la un terț, care nu este niciunul dintre condamnați (acest terț afirmă că nu a făcut decât să semneze și că nu are cunoștință de tranzacție; nu a plătit niciun preț și nici nu a văzut vreodată autotractorul). Pentru acest motiv, din punct de vedere formal, acest terț a devenit proprietarul autotractorului după săvârșirea faptei.

Aceste împrejurări pot fi pertinente numai dacă se constată că este posibilă în principiu confiscarea autotractorului și a remorcii pentru că reprezintă instrumentul infracțiunii. În acest caz, va exista o altă verificare privind aspectul dacă acestea aparțin condamnaților (care au plătit prețul corespunzător, au dobândit numai decît posesia asupra lor și le-au folosit imediat pentru săvârșirea acțiunii incriminate) sau terțului (în privința remorcii, eventual persoanei care a primit prețul cerut pentru ea și care a predat remorca lui OP; în privința autotractorului, persoanei care a semnat contractul de vânzare în calitate de cumpărător).

În cadrul acestei alte verificări, instanța de trimitere va ține seama de indicațiile Curții din cauza C-505/20 [Hotărârea din 12 mai 2022, RR și JG (Închețarea bunurilor terților), ECLI:EU:C:2022:376] și, dacă este necesar, va adresa acesteia o nouă cerere.

Motivarea trimiterii preliminare

11 Cu privire la reglementarea aplicabilă

Întrucât faptele au fost săvârșite în anul 2011, Directiva 2014/42 nu se aplică. Așa fiind, prin întrebările preliminare se solicită interpretarea Deciziei-cadru 2005/212. Astfel cum rezultă din considerentul (1), [decizia-cadru] are ca scop combaterea criminalității organizate transfrontaliere, prin care se urmăresc scopuri lucrative. Drept urmare, ea ar trebui să se aplice și activităților incriminate conexe criminalității organizate, cum este importul de țigări fără timbru dintr-un stat membru într-un alt stat membru, în care aceste țigări sunt transportate și depozitate.

De asemenea, Curtea a statuat că această decizie-cadru se aplică în toate cazurile în care dreptul național prevede o pedeapsă privativă de libertate cu o durată mai

¹ Nota traducătorului: dreptul bulgar prevede forma autentică notarială pentru contractele de vânzare.

mare de un an (Hotărârea din 14 ianuarie 2021, [Okrazhna prokuratura – Haskovo și Apelativna prokuratura – Plovdiv], C-393/19, ECLI:EU:C:2021:8, punctele 38-41). Această condiție este îndeplinită în speță (a se vedea punctul 7 de mai sus), pentru că o parte din pedepsele aplicate au avut un quantum mai ridicat.

12 Cu privire la întrebarea preliminară

Din împrejurarea că la a treia liniuță a articolului 1 din Decizia-cadru 2005/212 nu se face trimitere la ordinea juridică internă rezultă că conținutul noțiunii de „instrument” trebuie să fie unul și același, indiferent de particularitățile din dreptul național.

12.1. Cu privire la condamnarea pentru participarea la un grup infracțional organizat

Participarea la un grup infracțional organizat intră în domeniul de aplicare al Deciziei-cadru 2008/841 a Consiliului din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva crimei organizate (JO L 300 din 11.11.2008, p. 42).

În speță este cert că remorca și autotractorul au fost dobândite prin cumpărare de către membrii unui grup infracțional organizat, care le-au folosit apoi direct pentru săvârșirea de infracțiuni, care formau obiectul activității infracționale a acestei organizații. Se ridică problema dacă trebuie să se prezume că prin cumpărarea și utilizarea acestor bunuri se revelă o formă de participare la această organizație criminală în sensul articolului 2 litera (a) din Decizia-cadru 2008/841. Dacă răspunsul este afirmativ, aceste bunuri (remorca și autotractorul) sunt instrumente pentru participarea la o organizație criminală în sensul articolului [1] a treia liniuță din Decizia-cadru 2005/212.

12.2. Cu privire la condamnarea întemeiată pe deținerea țigărilor fără timbru.

În litigiul principal este cert că țigările fără timbru au fost transportate din Grecia în Bulgaria cu un autotractor și o remorcă. Este vorba despre bunuri separate; astfel, țigările au fost încărcate în remorcă, iar autotractorul a asigurat deplasarea remorcii. Acest lucru înseamnă că autotractorul a fost folosit numai pentru transportul țigărilor, dar remorca pentru transportul și pentru păstrarea lor pe durata acestui transport.

Pentru aceste două situații se ridică problema dacă autotractorul și semiremorca au fost folosite ca instrumente în sensul articolului 1 a treia liniuță din Decizia-cadru 2005/212 în vederea săvârșirii unei infracțiuni, care în dreptul național este formulată drept „deținere de produse accizabile”. Mai concret, dacă împrejurarea că dreptul național nu incriminează transportul de țigări fără timbru, ci numai deținerea lor determină concluzia că, în situația în care țigările fără timbru sunt păstrate într-un camion care este folosit și pentru transport, acest camion – autotractorul și remorca – nu este un instrument.

13 Aprecierea instanței de trimitere

Cumpărarea remorcii și a autotractorului de către membrii unui grup infracțional organizat, cu intenția de a fi folosite pentru activitățile infracționale ale acestui grup, reprezintă un aspect al raporturilor interne din grup. În consecință, aceste bunuri (remorca și autotractorul) sunt instrumente pentru săvârșirea infracțiunii constând în apartenența la o asemenea organizație.

Legea națională incriminează deținerea de produse accizabile fără timbru, însă nu și transportul lor. Totuși, aceasta nu înseamnă că în timpul acestui transport aceste produse nu sunt deținute. Din contra, deținerea lor se exercită tocmai prin încărcarea lor în autovehicul și prin transportul lor cu acesta. Deținerea este stăpânirea în fapt a produselor, iar transportul lor reprezintă tocmai o modalitate a unei asemenea stăpâniri în fapt. Autovehiculul (autotractorul și remorca) este, prin urmare, un instrument prin intermediul căruia sunt deținute produsele.

Așadar, ambele bunuri (autotractorul și remorca) sunt instrumente pentru săvârșirea celor două infracțiuni care au fost constatate prin hotărâri judecătorești definitive.

14 Cu privire la utilitatea deciziei Curții de Justiție a Uniunii Europene

În cazul în care Curtea decide că autotractorul și/sau remorca sunt instrumente în sensul articolului 1 a treia liniuță din Decizia-cadru 2005/212, instanța de trimitere va trebui să hotărască cu privire la o eventuală confiscare a lor în temeiul articolului 53 alineatul (1) litera a NK.

În acest caz, [ea] va examina atent raporturile juridice dintre persoanele condamnate și persoanele care au transferat drepturi celor dintâi (în privința autotractorului și în raport cu dobânditorul subsecvent), pentru a constata dacă, ținând seama de garanțiile privind respectarea drepturilor fundamentale în conformitate cu articolul 5 din Decizia-cadru 200[5]/212, inclusiv a dreptului de proprietate, respectiv de asigurarea unor căi de atac efective pentru apărarea acestor drepturi în conformitate cu articolul 4 din această decizie-cadru, se impune confiscarea acestor bunuri.

[omissis]